

Ekonomika. Latvijā ieviesīs bagātnieku nodokli - tas var būt saistošs arī meža īpašniekiem

Visiem, kuri saņems vairāk nekā 200 000 eiro gadā lielus ienākumus būs jāmaksā vēl papildus 3% liels iedzīvotāju ienākuma nodoklis

Autors: Māris Ķirsons

Šādu savā ziņā papildus nodokļa maksājumu turīgākajiem cilvēkiem — Latvijas nodokļu rezidentiem, Nacionālas Trīspusējas sadarbības padomes sēdē prezentēja finanšu ministrs Arvils Ašeradens. Viņš norādīja, ka darbaspēka nodokļu reformas ceturtā daļa iet Eiropas virzienā. «Lielākā daļā valstu šī likme strādā uz visiem ienākumiem un Latvijā par šo nav bijis diskusiju,» uzsvēra A. Ašeradens. Viņš skaidroja, ka minēta likme attiektos uz tiem cilvēkiem, kuri būs veikuši kādus iespaidīgus darījumus, saņēmuši dividendes, darba algu. Šo nodokļa apmēru aprēķinās nodokļu administrācija pēc deklarācijas iesniegšanas, kurā būs ņemti vērā visi, ienākumi nevis tikai darba alga. «Divu gadu laikā mēģināsim saprast cik tā ir efektīva un kā tā strādā,» norādīja A. Ašeradens. Viņš uzsvēra, ka ir arī panākta vienošanās par šīs normas pārskatīšanas mehānismu.

Nezināma reakcija

«Vienkāršā valodā tas ir nodoklis bagātajiem,» situāciju vērtē nodokļu eksperts Ainis Dābols. Viņš uzsver, ka vēlme no uzņēmīgākajiem — turīgākajiem saņemt lielākus nodokļu maksājumus ir pat saprotam, jo no minimālas algas un pat no vidējās algas saņēmējiem kaut kādas ļoti būtiskas nozīmīgu papildus summas īsti iekasēt objektīvu iemeslu nav iespējams. «Īsti neesmu pārliecināts, ka turīgie cilvēki tā vienkārši vēlēties samaksāt papildus kaut vai 3% lielu nodokli, jo viņi var noalgot ne tikai ļoti augstas raudzes savas jomas profesionāļus, bet arī īstenot sava nopelnītā aizsardzības pasākumus,» par ienākumiem bagātākas sabiedrības iespējamo reakciju uz jauninājumu, atbild A. Dābols. Viņš norāda, ka no Latvijas nodokļu rezidenta var kļūt par Bulgārijas, Maltas, Monako nodokļu rezidentu un tādējādi legāli samazināt savas nodokļu

izmaksas. «Un šķiet, ka šāda īpašā bagātnieku nodokļa nav nedz Lietuvā, nedz arī Igaunijā, kas būtībā Latviju lielo dividenžu saņēmējiem — Latvijas nodokļu rezidentiem paver arī iespējas tuvējās kaimiņvalstīs, kas savukārt rada papildus draudus, ka nekādas iespaidīgās summas no šī papildus nodokļa iekasēt Latvija nespēs,» tā A. Dābols. Viņš pieļauj, ka šī nodokļa mērķauditorija ir lielo dividenžu saņēmēji. «Jā ir uzņēmīgi cilvēki, kuri ar saviem sviedriem, smagu darbu, iespējams, ģimenei atņemtū laiku ir spējuši izveidot labi pelnošu biznesu, taču tas nav un nevar būt pamats šo finansiāli veiksmīgo cilvēku aplikšanai kaut arī ar nelielu, bet tomēr papildu nodokli,» secina A. Dābols. Viņš atgādina uz pavisam nesenā pagātnē Latvijā ieviesto solidaritātes nodokli, kas rezultējās ar šī nodokļa maksātāju skaita sarukumu, bet tajā pašā laikā daļa no viņiem kļuva par Igaunijas nodokļu rezidentiem un ziemeļu kaimiņvalsts saņēma papildus nodokļa maksājumus.

Smalkie aprēķini

Nodokļu eksperts atzīst, ka pašlaik, kad ir vēl tikai prezentēta pati ideja par šo papildus nodokļa ieviešanu un vēl nav pat ieraugāms attiecīgais normatīvā akta grozījumu projekts un vēl jo vairāk tā piemērošanas metodika ir praktiski neiespējami izprast cik cilvēku — Latvijas — nodokļu rezidentu — varētu tikt pakļauti šāda papildus nodokļa maksāšanai. «Jautājumu ir vairāk nekā atbilžu, taču pieņemtu, ka turīgāko cilvēku daļa, kurus varētu skart papildus nodokļa maksājumi varētu nekavējoties veikt kādus pasākumus savas turības (ienākumu) saglabāšanai, — izmaksājot ārkārtas dividendes, ko Latvijas normatīvi atļauj, vai arī uz kādu laiku šādas dividendes attiecīgais uzņēmums vienkārši neizmaksātu,» uz jautājumu par dividenžu saņēmēju reakciju atbild A. Dābols. Viņaprāt, minētā iemesla dēļ nav pat iespējams, prognozēt cik lielus ienākumus varētu gūt no 3% papildus likmes attiecināšanas uz tādiem dividenžu saņēmējiem, kuru gada summārais ienākums pārsniegtu 200 000 eiro. «Pat ja būs peļņa nevienam nav obligāti jāizmaksā dividendes,» uzsver A. Dābols. Viņaprāt, nedaudz mazākas izvairīšanās iespējas no šī nodokļa maksāšanas ir tiem cilvēkiem, kuri iegādājušies konkrētu uzņēmumu obligācijas un par tām saņems attiecīgu augli. «Jautājums vai tā apmērs, par kuru jau būs samaksāti 20% kapitāla pieauguma nodokļa, kopā ar citiem ienākumiem pārsniegs 200 000 eiro,» norāda A. Dābols.

Sliekšņa jautājums

Vairāki DB aptaujātie slavēja finanšu ministra pozīciju — no bagātajiem ir jāmaksā vairāk un jābūt solidārākiem ar Latvijas sabiedrību, taču vienlaikus izskanēja arī jautājums par to, kāpēc šis sliekšnis no kura Latvijā tiek ieviests bagātnieku nodoklis ir tieši 200 000 eiro. Proti, vai esot kādi publiski zināmi aprēķini, kāpēc šī summa neesot noteikta, piemēram vienam miljona eiro apmērā, vai arī tieši pretēji ieviesta no 100 000 eiro gada ienākumu līmeņa. «Ja būs 100 000 eiro gada ienākumu sliekšnis, tad šis papildus nodoklis būs jāmaksā salīdzinoši daudziem valsts iestāžu un arī dzimst valsts kapitālsabiedrību vadītājiem, kā arī pašiem politiķiem, tieši tāpēc tas ir sākotnējā piedāvājumā nolikts salīdzinoši augstā 200 000 eiro līmenī, un neskarš pašus,» uz jautājumu par 200 000 eiro ienākumu sliekšņa līmeņa noteikšanas pamatotību, atbild A. Dābols. Viņš gan pieļauj, ka attiecīgo priekšlikumu skatot Saeimā opozīcijā esošie tautas kalpi varētu mēģināt samazināt attiecīgo sliekšni no 200 000 eiro līdz 150 000 eiro un pat līdz 110 000 eiro līmenim, to pamatojot ar lielākiem ieņēmumiem valsts makā, kurā naudas pietrūkst sabiedrībai nozīmīgu pakalpojumu sniegšanā veselības aprūpē, izglītībā, zinātnē un pat iekšējās drošības stiprināšanā, nemaz nerunājot par tādu milzīgu infrastruktūras objektu kā RailBaltic būvniecību. Vēl viens jautājums no aptaujāto puses bija saistībā par papildu likmes apmēru — 3%, jo varēja būt tak arī 5% un arī mazāk turīgos cilvēkus kaitinošā 1% likme. «Nezinu pieņemumus uz kuriem balstīta likmes lielums, bet nevar izslēgt, ka ir analizēta veco Eiropas valstu prakse un paņemts kaut kas ārzemēm, kaut arī nav skaidrs vai tas vispār Latvijā strādās un cik efektīvs tas būs, jo darba nodokļu administrācijai būs vairāk, bet vai tā rezultātā radīsies papildus nauda no bagātajiem rādīs laiks,» tā A. Dābols. Viņaprāt, neviens neliedz Latvijas nodokļu sistēmas reidentiem palūkoties uz ārvalstu pieredzi un izdarīt attiecīgus secinājumus, kā arī nepieļaut — neatkārtot— to pieļautās kļūdas.

Būs jautājumi

Interesantu iespējamo problēmjautājumu loku iezīmēja nekustamo īpašumu segmentā strādājošie, proti, 200 000 eiro esot summa, par kuri varot pārdot savu privātmāju galvaspilsētā un jo īpaši tās tuvējā apkaimē, savukārt laukos zemi, kā arī augošu mežu un pat sagatavotos apaļkoksnes sortimentus. «Tas, ka Rīgā ir daudz ēku, kuru reālā, nevis

prasītā tirgus cena ir ievērojami augstāka par 200 000 eiro, nav nekas pārsteidzošs, taču cik tādu darījumu vispār vienā gadā notiek, kur viena no darījumu pusēm būtu fiziskā, nevis juridiskā persona,» retoriski jautā A. Dābols. Tāpat viņaprāt par privātmājas pārdošanas situācijā pašreizējais kapitāla pieauga nodokļa likme 20% tiek vēsta uz starpību starp pārdošanas un tā iegādes cenu, nevis uz pilnīgi visu summu. **«Zemes, augošu mežu un sagatavotu apaļkoksnes sortimentu pārdevējiem, šis varētu būt aktuāls jautājums tikai pie nosacīti liela pārdodamā koksnes m3 apjoma vai patiešām ievēribas cienīgiem zemes pārdošanas ha (vismaz 100 ha),»** prognozē A. Dābols. Viņaprāt pašlaik ir un vēl būs daudz spekulāciju, līdz tam brīdim, kad būs spēkā Saeimā galīgajā lasījumā nobalsotā likumprojekta redakcija. «Ar dakšam ūdenī,» lakoniski analīzes un riska novērtējumu ticamības pašreizējo līmeni vērtē A. Dābols.

CITĀTS

Nodokļu eksperts Ainis Dābols: «Latvijas vēlme uzņēmīgu, turīgu cilvēku ienākumu – lielākoties dividenžu saņēmēju – aplikšanu ar papildus nodokli var veicināt viņu vēlmi mainīt nodokļu pavalstniecību, jo īpaši, ja ne dienvienu, ne ziemeļu kaimiņvalstī vismaz līdz šim šādu bagātnieku nodokļa analoga, kādu vēlas ieviest Latvijā nav.»